

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,
nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 19.

Ljubljana, 1. vinotoka 1892.

XXXII. leto.

Vsebina. Iz deželnega zbora Kranjskega. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Književnost. — Listek. — Naši dopisi: Iz Ljubljane. — Iz litijskega okraja. — Iz novomeškega okraja. — Iz Trsta. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Iz deželnega zbora Kranjskega.

Poročilo finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada za leto 1893.

Po izkazu deželnega šolskega sveta z dné 31. vel. srpana l. 1892., št. 1930 D. Š. S., je na Kranjskem vseh šol 305, učiteljskih služeb pa 552. Letos so bile ustanovljene tri nove šole, namreč v Dolgi Vasi (Lienfeld) na Kočevskem, v Svibnem v krškem okraju, in v Lešah v radovljiškem okraju. Razširjenih je bilo 6 šol, učiteljsko osebje pa se je od lanskega leta pomnožilo za 26. Dosledno se je pomnožila tudi potrebščina normalno - šolskega zaklada, ki znaša za l. 1893. po predlogu finančnega odseka 331.659 gld., torej za 2442 gld. manj, kakor predlaga deželni odbor, in za 9982 gld. več, kakor v zadnjem zasedanji potrjena potrebščina za l. 1892. Večina tega povikšanja spada na aktivitetne užitke učiteljev, pri katerih so se plače mimo letošnjega leta pomnožile

za 5657 gld.; dopolnilne doklade k plačam so večji za 50 gld., službene doklade za 2302 gld., opravilne doklade za 159 gld., stanarine za ljubljanske učitelje pa za 290 gld.

Druga poglavja so ostala skoraj jednaka, samo nagrade in podpore se povečujejo za 1035 gld., dasiravno je finančni odsek od deželnega odbora nasvetovane zneske skrčil za 450 gld. Za namestovanja obolelih ali drugače zadržanih učiteljev in za pomnožene opravke predlaga namreč deželni odbor soglasno z deželnim šolskim svetom 2500 gld., finančni odsek pa priporoča z ozirom na računski zaključek normalno-šolskega zaklada za l. 1891. le 2000 gld., to je 195 gld. več, kakor za tekoče leto. L. 1891. bilo je za namestovanja pod točko a) in b) predlaganih 2500

gld., in sicer 695 gld. posvetnim učiteljem za namestovanje pri verouku, 1805 gld. pa za druga namestovanja. Pri prvem znesku se je prihranilo 86 gld. 10 kr., drugi pa se je prekoračil za 3305 gld. 18¹/₂ kr. To prekoračenje deželni odbor opravičuje s tem, da je bilo za veroučitelje in za odškodnino njihovih voženj z ozirom na zakon z dné 5. grudna 1889, št. 22 veliko premalo postavljenega v proračun.

Nagrade veroučiteljem na štirirazrednih šolah so za 20 gld. manjše, kakor za l. 1893., nasprotno pa so se odškodnine za vožnje veroučiteljev povikšale za 373 gld., ktere so prej plačevale šolske občine. Število pomožnih učiteljev v Ljubljani se je skrčilo od 5 na 3 in vsled tega je dotična potrebščina pri nagradah za 800 gld. manjša, kakor leta 1892. Prihranek pa to ni, ker sta bili namesto dveh odpadlih pomožnih učiteljev ustanovljeni dve novi službi z veliko višjima plačama, ki sta pa v proračun postavljeni v prvem poglavji pri „plačah“ učiteljev.

Potrebščina za vzdrževanje šol za silo se povikšuje mimo letošnjega leta za 92 gld., ker je na novo prirastla šola v Lešah; za druge take šole pa se je za l. 1893. v proračun postavilo 1000 gld. več, kakor za l. 1892., ker se po naznanilu deželnega šolskega sveta take šole zopet osnujejo v Javorjah, Lučini, Stari Oslici, Novi Oslici in pri sv. Lenartu v šolskem okraji kranjskem.

Tudi nagrada za pouk v ženskih ročnih delih se je povikšala za 400 gld.; deželni šolski svet priporočal je v ta namen 2000 gld., češ, da se silno množi ta pouk in bi se še bolj razširjal, če bi se mogle dotične učiteljice nadejati malo dostojnejših nagrad, kakor so se jim dovoljevale dozdej. Ali deželni odbor je predlagal le 1800 gld. in finančni odsek se pridružuje njegovemu nasvetu, ker je treba v prvi vrsti skrbeti za neobhodno potrebne reči, in še le potem za neobligatne predmete po razmerji denarnih sredstev. Da nas pa v tem oziru

ne tare preobilnost, ni treba še posebej zagotavljati.

Zadnje povikšanje se kaže pri „različnih stroških“. Pravi stroški znašajo prav za prav le okoli 400 gld., vendar je deželni odbor povikšal ta znesek za 300 gld., da se porabijo za izdajo vseh za Kranjsko veljavnih šolskih zakonov in šolsko-gospodskinih odredb, kar se je že večkrat poudarjalo in zahtevalo v deželnem zboru. Deželni šolski svet, ki bode vsled prošnje deželnega odbora preskrbel dotično zbirko in izdajo, zahteval je v ta namen 600 gld., češ, da bode treba mnogo odredb še le posloveniti in prelagateljem in uredniku dovoliti primerne nagrade; ali deželni odbor je sodil, da bode vsaj za prihodnje leto zadostovalo 300 gld., in finančni odsek se je pridružil njegovemu nasvetu, ker je pričakovati, da bode tudi založnik kaj privolil za pripravo in uredbo omenjene zbirke.

Pokritje za l. 1893. znaša po sklepih finančnega odseka 22.254 gld., to je za 2000 gld. več, kakor predlaga deželni odbor. To povikšanje zadeva doneske od zapuščin, ki znašajo po nasvetu deželnega odbora 11.000 gld., po predlogu finančnega odseka pa 13.000 gld. Znesek 11.000 gld. ustavil se je v proračun na podlagi poprečnega uspeha treh zadnjih let. To je gotovo jedino mogoča podlaga za približno določitev dotične številke, ali pri računjanji tega poprečnega zneska vrnila se je neka pomota. Za l. 1889. in 1890. se je računilo namreč celo pokritje, za l. 1891. pa le dejanski prihodek v znesku 7.638 gld. 21¹/₂ kr. Iz računskega zaključka normalnošolskega zaklada pa je razvidno, da je celo pokritje za l. 1891. znašalo 12.077 gld. 81¹/₂ kr., torej za 5.439 gld. več, ki obstojé v zastankih pa se morajo pri določitvi triletnega poprečnega zneska ravno tako v pošte vjemati, kakor dejanski prihodki. Triletni poprečni znesek omenjenih 5.439 gld. znaša 1.813 gld. in zato je finančni odsek za okroglih 2.000 gld. povikšal nastavek deželnega odbora. V primeri s proračunom l. 1892. je ta točka

tudi po tem povikšanji še manjša za 7.000 gld., kar je poleg večje potrebščine glavni vzrok, da je končni primanjkljaj za 14.000 gld. večji, kakor za l. 1892.

Finančni odsek je gledé potrebščine pretresal še neko reč, ki je v stanu sploh ugodno vplivati na pokritje normalno-šolskega zaklada. Iz računskega sklepa normalno-šolskega zaklada za l. 1891. je razvidno, da se je pri gospodarjenji z zakladom vsled večjih dohodkov in manjših stroškov prihranilo 13.660 gld. Prav za ta znesek bi se bil moral torej zmanjšati donesek deželnega zaklada. V istini pa se je znižal le za 9.905 gld., preostanek 3.755 gld. pa se je pripisal h končnemu čistemu premoženju tega zaklada. Finančni odsek

je sodil, da ne gre teh preostankov pripisovati k premoženju in imovine pomnoževati z denarji deželnega zaklada, ampak da naj se postavljajo kot prihranek med pokritje istega proračuna normalno-šolskega zaklada, ki se ob enem rešuje z dotičnim računskim sklepom. Preostanek l. 1891. bi se moral torej postaviti na proračun l. 1893., ali ker smo dotični računski sklep že potrdili in bi bilo treba popraviti v drugi seji storjeni sklep, finančni odsek ni hotel nasvetovati, da naj se omenjeni prihranek že letos ustavi v proračun, pač pa priporoča deželnemu odboru, da naj se pri sestavi prihodnjega proračuna ozira na to reč in eventuelne preostanke postavlja med pokritje normalno-šolskega proračuna.

A. Potrebščina

sestavlja se po nasvetih finančnega odseka tako:

I. Aktivitetni užitki učiteljev:

1. Plače 273.000

to je za 1.103 gld. manj; stroški se namreč zmanjšujejo:

a) v šolskem okraji kočevskem za . . . 787 gld.

ker se šola v Starem Kotu v prihodnjem letu še ne odpre, šola na Travi pa še le v zadnjem četrtletji; pri prvi torej odpade 450 gld., pri drugi 337 gld., skupaj 787 gld.

b) v šolskem okraji ljubljanske okolice za 563 „

ker se 4. razred v Polji in šola v Rakitni še ne odpreta;

c) v šolskem okraji novomeškem za . . . 113 „

ki odpadejo pri šoli v Prečini, kjer se 2. razred še ne odpre.

Večja je potrebščina v šolskem okraji logaškem za . . . . . 360 „

ker se je šola v Dolenjem Logatcu razširila na štiri razrede.

Po odštetih prihrankih za 60 začasnih učiteljev po 90 gld. v znesku . . . . . 5.400 „
in 3°/_o interkalarji . . . . . 8.190 „

13.590

ostaja . . . . . 259.416 — 259.416

2. Dopolnilne doklade k plačam nespremenjeno . . . . . — 1.150 1.150

3. Službene doklade nespremenjeno . . . . . 27.783 — 27.783

4. Dopolnilne doklade k službenim dokladam nespremenjeno . . . . . — 134 134

Prenos 287.199 1.284 288.483

	Redna gld.	Izredna gld.	Skupaj gld.
Odnos	287.199	1.284	288.483
5. Opravilne doklade	13.919	—	13.919
to je za 22 gld. manj, ker se stroški zmanjšujejo:			
a) v šolskem okraji kočevskem:			
pri šoli v Starem Kotu za	30	gld.	
pri šoli na Travi pa za	23	„	
b) v šolskem okraji krškem za	30	„	
ker učitelju Rozmanu v Krškem od dežel-			
nega šolskega sveta še ni priznana pravica			
do osebne doklade 30 gld.			
c) v šolskem okraji ljubljanske okolice za	7	„	
ki odpadejo pri šoli na Rakitni;			
d) v šolskem okraji novomeškem za	7	„	
ker se šola v Prečini še ne razširi, in	20	„	
iz istega vzroka pri šoli v Dobrniču.			
skupaj manj	<hr/>		
			117 gld.
V eč se potrebuje:			
a) v šolskem okraji kočevskem	25	„	
ker se šola v Koprivniku razširi na tri razrede;			
b) v šolskem okraji krškem	25	„	
za 4. razred v Kostanjevici;			
c) v šolskem okraji kranjskem	20	„	
ker se v Šmartnem pri Kranji odpré 2. razred;			
d) v šolskem okraji logaškem	25	„	
ker se v Dolenjem Logatcu razširi šola na			
4 razrede.			
Skupaj več	<hr/>		
			95 gld.
V primeri z zmanjšavo za	<hr/>		
			117 „
kaže se torej manjša potrebščina za			22 gld.
6. Dopolnilne doklade k opravljinam nespremenjeno	—	250	250
7. Stanarine nespremenjeno	2.320	—	2.320
I, 1 do 7 skupaj	<hr/>		
	303.438	1.534	304.972
II. Dotacije nespremenjeno	4.412	—	4.412
III. Nagrade in podpore	16.018	4.560	20.668
to je za 450 gld. manj; odpade namreč za namestovanje			
posvetnim učiteljem za verouk 30 gld., ker v Babnem			
Polji sedaj krščanski nauk poučuje novi župnik, za druga			
namestovanja pa 500 gld. iz razlogov, ki sem jih ome-			
njal že v poročilu.			
Nasprotno pa se povekšajo stroški veroučiteljem za			
80 gld., ker se je šola v Dolenjem Logatcu razširila na			
štiri razrede in dobi vsled tega veroučitelj razven povra-			
čila za vožnjo tudi še nagrado 80 gld. Če z zmanjšavo			
530 gld. primerjamo povikšanje 80 gld., kaže se konečno			
gori omenjena zmanjšava 450 gld.			
Prenos	<hr/>		
	323.868	6.184	330.052

	Redna gld.	Izredna gld.	Skupaj gld.
Odnos	323.868	6.184	330.052
IV. Pokojnine učiteljskih vdov nespremenjeno	638	—	638
V. Miloščine nespremenjeno	269	—	269
VI. Različni stroški nespremenjeno	400	300	700
Povzetje potrebščine:			
I.	303.438	1.534	304.972
II.	4.412	—	4.412
III.	16.018	4.650	20.668
IV.	638	—	638
V.	269	—	269
VI.	400	300	700
Skupaj	325.175	6.484	331.659
B. Pokritje:			
I. Obligacijske obresti nespremenjeno	3.847	—	3.847
II. Doneski	18.220	—	18.220
to je za 2.000 gld. več pri zapuščinah iz prej omenjenih vzrokov.			
III. Različni dohodki nespremenjeno	87	100	187
Skupaj	22.154	100	22.254
Če skupno pokritje primerjamo s potrebščino	325.175	6.484	331.659
se kaže primanjkljaj	303.021	6.384	309.405
ki naj se na podlagi § 2., drugi odstavek deželnega za- kona z dné 28. grudna l. 1884., poravna z 10 ^o /o priklado na dokladi za deželni zaklad podvržene neposrednje davke; ti davki so po državnem proračunu od finančnega mini- sterstva za l. 1892. predpisani s 1,576.506 gld., 10 ^o /o šolska priklada torej znaša 157.650 gld., ali po odbitem znesku 1.000 gld. zarad odpisanih davkov vsled ujm	—	—	156.700
Pravega primanjkljeja, ki ga bo treba pokriti iz de- želnega zaklada se torej kaže	—	—	152.705
ali okroglo 152.700 gld., to je za 14.000 gld. več, kakor za l. 1892.			
Z ozirom na vse to finančni odsek pred- laga:			
Slavni deželni zbor naj sklene:			
1. Proračun normalno-šolskega zaklada za l. 1893. s potrebščino . . . . . 331.659 gld. z zakladdo . . . . . 22.254 „ in s primanjkljejem . . . . . 309.405 gld. ali okroglo 309.400 gld. se potrjuje.			
2. V pokritje tega primanjkljeja se bode leta 1893. pobirala 10 ^o /o priklada na celo predpisano vsoto vseh direktnih davkov, torej zlasti od rednega davka z vsemi dr-			
žavnimi prikladami vred pri zemljiškem davku, pri hišni najemarini in hišno-raz- rednem davku, pri pridobninskem in do- hodninskem davku po vsej deželi.			
3. Deželnemu odboru se naroča, da sklepu pod točko 2. pridobi Najvišje po- trjenje.			
4. V rubriki III. „Potrebščina“ dovo- ljuje se c. kr. deželnemu šolskemu svetu			
Nedostatek v znesku 152.700 gld., ka- teri se potem še pokaže, naj se pokrije iz deželnega zaklada.			

revirement po dogovoru z deželnim odborom.

5. Potrebščine normalno-šolskega zaklada za l. 1892., katere bi utegnile vsled veljavnih naredeb deželnega šolskega sveta

dogovorno z deželnim odborom nastati, pa bi presežale proračun, so pokriti iz blagajničnih preostankov leta 1892.

Murnik,
načelnik.

Klun,
poročevalec.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Zgodovina slovenskega naroda. Spisal Janez Trdina. Izdala in založila Matica slovenska. V Ljubljani 1866. 8. VI. 144. Ta zgodovina je bila v rokopisu dovršena že l. 1850 za „Slovensko društvo“. Ker so pa njegov natis ovirale razne okoliščine, izročil ga je društveni predsednik dr. J. Bleiweis „Matici Slovenski“, češ, naj ona dožene, kar je pričelo omenjeno društvo. Po odsekovem navetu se je rokopis, nekako zastarel že zlasti v obliki, poslal v Zagreb profesorju Franju Bradaški, naj ga presodi in popravi, kolikor je neobhodno potreba. Tako popravljen Trdinov rokopis z nekaterimi opazkami Bradaškovimi je Matica izdala družnikom svojim za l. 1865 s čvrstim predgovorom tedanjega predsednika dr. L. Tomana. Kolikor je povzeti iz naslednjega slovstva, vstreglo se je s to knjižico prav dobro slovenskemu ljudstvu, na hvalo pisatelju, kateri je še dijak in pripravnik na učiteljstvo l. 1849—51 že tako na tanko poznal svojega naroda povéstnico.

To potrjuje tudi jednak znanstveni spis v Novicah l. 1866 str. 344—410 pod naslovom „Sedemletna vojska s Prusi“, katerega priobčuje vredništvo z opazko: „Že od l. 1850 leži ta rokopis med rokopisi našega lista. Al kdo se je pred letošnjim letom brigal za Prusa? Ni bilo tedaj poprej času primerno, da bi bili natisnili ta rokopis učenega našega zgodovinarja gosp. J. Trdine. Dandanes,

žalibog, pa Prusa po nesrečni sedemdnevni vojski le preveč poznamo! Kaj je počenjal že pred 100 leti, to nam kažejo pričujoče zgodovinske črtice“.

Kaj in koliko je pisal in kako deloval v teh letih profesor J. Trdina na Reki, ne vém. Kar vém, je še to-le: L. 1881 jel je v „Ljubljanskem Zvonu“ priobčevati „Verske bajke na Dolenjskem“ (str. 164—542), in l. 1882 „Bajke in povésti o Gorjancih“, katere je snoval do l. 1888 ter jih vseh skupaj nasnoval XL (str. 712). L. 1884 in 1885 je priobčil v IV. in V. letniku nekatere „Posnetke“ pod naslovom „Vinska modrost“ in „Uganke“.

L. 1884 jel je sodelovati v „Slovanu“, kjer je l. str. 107 do 214 zelo dovtipno opisal „Dolenjce“. L. 1885—87 pa je v II—IV priobčeval svoje lastne opazke in skušnje pod nadpisom: „Hrvaški spomini“. J. Trdina je dijak imel slovénščino že v oblasti ter pisal v lahki, narodni besedi; popolnoma vzorna in dovršena mu je v „Zvonu“ in „Slovanu“. Ker pa je stvar sama bila tu in tam prepodla, prekosmata in mladini sploh pohujšljiva, peklo je to dobre roditelje in skrbne roditelje slovénške mladine, in — ko je na pritožbo bridko užaljene matere v Slovencu l. 1887 v posebni „Poslanici“ (ABC) Resnicki opozoril na to tudi gospojo Hribarjevo in nevéstico Tavčarjevo, ustavila sta izdajatelja takoj „Hrvaške spomine“ in koncem leta celó „Slovana“ v dotedanji smeri.

Živo, preživo so mi prihajale takrat v spomin besede, katere sem zapisal v IV. Jezičniku l. 1866 o pisanju slovenskem na pr.:

„Straši me, kar pravi sv. pismo, da duh je, ki oživlja, čerka pa morí. Kaj pa, če tudi duh morí — duh, — kaj pa tedaj? Različni so duhovi, različni pisatelji, različne so tudi pisanja. So taki, kateri samí blazega duha dobro in lepo pišejo; drugi so sicer dobre volje, pa imajo slabo besedo ali pisavo; spet drugi pišejo mično in krasno, pa od slabih reči; in so tudi taki, kateri napačno pisarijo napačne reči... — Gerda reč v gerdi besedi je kača, ki očitno preži, kdo se je ne bojí? Ostudna sama na sebi se prikupiti lahko ne more, ker se ji upira že samo človeško le nekoliko olikano čutilo. — Gerda reč v lepi besedi je kača, ki skrita tičí — kako nevarna zlasti neskušeni mladini! Hud duh v mični podobi, gad v krasnem svitku, strup v sladki pijači, ki mika in pika, morí in umorí! — Lepa reč v gerdi besedi je dobro jedilo v nečednem umazanem torilu, in kateri nalašč tako ravna, grešijo z zamudo dobrih del! — Lepa reč v lepi besedi je pa dobra, slastna jed v lepi, čedni skledi, ki diši in tekne, krepí in oživljuje. Taka pisava je prava, in v taki oživlja i duh i čerka (str. 2)“.

Franjo Bradaška r. 3. dec. 1829 v Kranju, gimnazijo zvršil l. 1850 v Ljubljani, preskušnjo iz zemljepisja in zgodovine l. 1854 na Dunaju, postal učitelj in naposled ravnatelj na kr. gimnaziji v Zagrebu, živi od l. 1883 umirovljen v Gradcu na Štajarskem.

V slovénski knjigi se prikaže najprej v Bčeli l. 1851 na pr. Eskimec. — L. 1852: Slovenci po popisu nekega Nemca. Peter Véliki. Znajdbe. Ljubezen je človeku vrojena.

Novice l. 1856: „Kratek pregled starega slovstva hervaškega“. Po Ant. Mažuraniću poslovenil Fr. Bradaška. Na

primer bodi: „Slovanska literatura Hervatov je dvovertna: glagolska ali cerkveno-slovanska, in pa popolnoma národna ali prav za prav hervaška. Začetek glagolske literatura ni popolnoma znan; po vsem pa je verjetno, da je, ako ne pred, vsaj že v prvem začetku keršanstva v našem narodu nastala... Uzpored z glagolico je že od davnih časov tudi prav národna hervaška literatura, in sicer ali z glagolskimi ali cirilskimi pismenkami... V hervaško književnost spada nekako tudi literatura tistega plemena našega naroda, ki na današnjem civilnem Hervaškem stanuje, namreč v županii zagrebški, varaždinski in nekdanji križevski, in to ne samo zastran politične zveze in naravne bližine narečja, ampak še bolj zato, ker je to pleme že od poslednjih sto let svoje izvorno slovénsko ime, ki se izključljivo nahaja pri vseh njegovih starih pisavcih (kakor so: Pergošić, Vramec, Habelić, Belostenec itd.) s hervaškim imenom zamenilo... Kakor so pisavci tega plemena dvakrat že skazali se ljudje praktični, ker so berž v prvem začetku namesto pesem in verzov začeli pisati v prozi, in pa zopet kasneje, ko so svoje ne dosti po zakonih zavarovano slovénsko ime premenili na hervaško, v katerem so vidili, da bodo dovoljno brambo našli zoper napadanje ogersko, tako so zopet v poslednjih časih dali velik izgled modrosti, ko so posebno spodbujeni po dr. Ljudevitu Gaju, zapustivši svoje prirojeno kajkavsko narečje, voljno še čisti hervaški jezik za svojo književno rabo sprejeli itd. (str. 289 — 301)“. — Temu vendar ugovarjajo mnogi na pr. Kopitar itd. (Vid. Jezičnik XVIII. 1880 str. 15—21; cf. Jezič. XXI. 1883 str. 51—58).

Vodnikov Spomenik l. 1859: „Kaj je Slovane overalo, da niso do svojemu množtvu primerjene moči dospeli (str. 75—78)?“ — Naštevši nekatere razloge — pravi: „Vsi ti vzroki pa, ki so gotovo mnogo škode Slovanstvu vzročili, nebi bili njegovih sil toliko omajali in pod-

jédli, ako bi jih Slovan sam z nekimi gerdimi napákami podpiral ne bil. Kakor se ima človek naj bolj sovražnika bati, ki se je v njegovih lastnih pèrsih zaplodil; tako kvári národ naj bolj to, kar je med njim napènega ali protivnega zrastle . . . Latinec je imel pregovor: *concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur* t. j. po slogi rastejo majhne stvari, jal in zlob vse pokvari, ali bolj kratko pa jederčasto: Sloga jači, nesklad (nesloga) tlači . . . Nahaja se sicer nesloga povsod; ali tako pogosto, ko pri Slovanih, se malokje pojavljuje, toliko nesreč, kot med Slovani, je rédkokje rodila. Ozrimo se na séver ali na jug, tukaj in tam bomo vidili, kakó rojak rojaka tlači, kako se brat z bratom bojuje . . . In kar je bilo nékdaj, je tudi dandanašnji takó, da bi človek rekel, da je Slovanu razpèrtija prirojena itd. (str. 78)!“

Glasnik Slovénski l. 1859 zv. IV: „Zagreb“. Spisal **F. B.** — „Malo se šteje mest, da jih svet tako pičlo in poveršno pozná, kakor Zagreb. Skor vsako je našlo prijatelj, ki so ga hvalili in povzdigovali, pogosto čez mero; skor vsako je našlo tudi neprijatelj, kterim se iz posebnih vzrokov to ali uno ni dopadalo, bodi si še tako lepo in hvale vredno; le o Zagrebu se je še celo malo pisalo, in vendar je Zagreb glavno mesto hervaške in slavonske zemlje, ter mnogim nova domačija. Zaderževala je morda marsikoga misel: kaj bi pisaril, saj se vse prenareja, vse se še le razvija; ob času važnega prehoda pa je težko pisati o kaki reči. To je res; pa vendar sem se namenil, nekaj o Zagrebu povedati, da se Slovenci, ki ga še niso vidili, vsaj nekoliko soznanijo z mestom, ki je avstrijskemu jugoslavenstvu središče, pa, kakor se mi zdi, le v

tem, da mu je skor vsaka veja posodila nekoliko odrastlik, ktere so pa toliko celo zdravo deblo, kolikor posamezne kerpe cela lepa obleka itd. (str. 116—147)“.

Letopis Matice Slovenske l. 1870: „O naj stareji slovenski zgodovini“. Spisal Franjo Bradaška. I. Slovenci se pokazujejo v sedanji Sloveniji. a. Kedaj so se Slovenci pokazali v zgodovini. b. Zakaj so se Slovenci začeli gibati in širiti? c. Narodnost starih Noričanov, Panoncev itd. d. Prva doba slovenske zgodovine. — II. Sosedji Slovencev. a. Obri (Avari). b. Nemci (Bavarci). c. Longobardi. d. Grki. Razmere med njimi in Slovenci (str. 260—292).

Kakor drugi učitelji Slovenci na Hrvaškem — jel je tudi Bradaška pisati knjige bratom Hrvatom, na pr.: „Srvanjivajući zemljepis za više razrede srednjih učionah“. Napisao Franjo Bradaška, profesor na velikoj gimnaziji u Zagrebu 1867. — „Na blizo 32 polah nam predstavlja ta knjiga ves svet, kolikor mogoče na kratko, a vendar tako obširno, da čitatelj ne pogrèša ničesa, kar mu treba, da more reči: zdaj poznam svet. Voditelj učenemu našemu pisatelju, kterege ponosno svojega rojaka zovemo, pravijo Novice l. 1868 str. 126, bil je posebno občecenjeni W. Pützov primerjajoči zemljepis; ali mnogo bilo je treba predelati, da je knjiga pravična vsaki zemlji, to je, da preobširno ne popisuje ene, a ne krči druge zemlje . . . Profesor Bradaška je sam čutil težavo, toliko gradiva nadvladati v malo polah; al rešil je svojo nalogo mojstersko in tako svetu podal knjigo, ki ni le primerna šolski rabi, temuč tudi vsa pripravna za berilo domače vsacemu, kdor hoče poznavati svet“. — Kar je še poleg tega spisal Hrvatom, pové naj knjiga Hrvatska!

Književnost.

Decem **Tantum ergo** ad IV. voces inaequales composuit P. Angelicus Hribar o. s. Fr. Labaci 1891. Sumptibus et typis R. Milic.

Ker so te skladbe melodijozne in lahke, priporočamo jih osobito našim cerkvenim zborom po deželi.

Missa „in honorem S. Josephi“ ad IV. voces

inaequales cum organo auctore P. Angelico Hribar o. s. Fr. in memoriam jubilaei XXV annorum sacerdot. Labaci 1892. Sumptibus et literis Rudolphi Milic. — Cena 50 kr.

Po dolgem presledku nas je razveselil občeprijubljeni skladatelj s kaj lepim delom. Podal nam je „mašo“, ki priča o temeljnih študijah in velikem napredku skladateljevem. Spisana je v lepem cerkvenem slogu, prijetno menjaje homofonijo s polifonijo, a kljub umetnim emitacijam ni težka. Sploh se odlikuje skladatelj pri svojih skladbah s tem, da poleg lepe

harmonizacije ne zanemarja melodije; zato se pa v nas kaj rade pojó,

Dovoljujem si omenjati, kaj piše naš mojster „Nedved“ o tej „maši“: „Die Messe ist eine modern angelegte Composition, nicht schwer und am würdigen Ausdruck und Ernst durchaus festhaltend“. — Te besede merodajnega umetnika oprostite nas vsake daljne razprave. Da bi nas skladatelj še večkrat razveselil s kakim delom! (Kdor kupi pet iztisov vkup, kar je vsekakor potrebno, ker posamezni glasovi niso posebe natisnjeni, dobi jih nekoliko ceneje.) *Jos. Maier.*

L i s t e k.

Listi slovenskega pesimista.

XIV.

Gospod urednik! Težko, težko sem prestopil s svojimi „listi“ usodno število trinajst. Saj še ljudstvo misli, da izmed družbe trinajsterih, jeden umrje tisto leto. Preiskaval ne bom, koliko je resnice v tem, ker bi naposled najbrže ne dosegel ničesar. Danes imajo svojo moč tudi sofizmi, s temi pa se nečem boriti: 1. ker nisem „akademično“ izobražen, 2. ker nimam časa.

Oni filozof, ki je učil, da se ekstremi dotikajo, pač ni bil prazne glave. Saj se v poslednji dobi tako ponášamo z načelnostjo. Vse, vse je načelno, in nekateri mislijo — menda v svoji veliki načelnosti, — da je načelna celo nenačelnost; zato je marsikaj narobe.

Nedavno so nas v Ljubljani naslikali, namreč slovenske učitelje, na zid kot pravcatega črnega peklensčeka, kateremu moli iz vseh rogov in rožičkov Schopenhauerjev pesimizem, Kantovi brezbožni „Vernunftskritikerji“, Herbartova nrvnost zaradi lepšega, in kaj vem še kakšne nemške modroslovske posebnosti. Mi sploh nismo drugo kot z vsemi modernimi zmotami nadičena opora narodno-napredni stranki, in še mnogo družega, kar pa ni, da bi tukaj ponavljali, ker naš namen je vse drugo kot — razdirati. Na nekem shodu se je celo trdilo, da bodi občevanje med duhovščino in novodobnim učiteljstvom le »actus prudentiae«.

In narod vse to izve, vse to se mu nariše v najživejših barvah, in z gnjevom se obrne od svojega učitelja, modernega — brezverca.

Gospod urednik! Tukaj srce krvavi, to je prehuo. Tega nismo zaslužili. O izjemah ne moremo govoriti; trdimo pa lahko, da je masa slovenskega učiteljstva eminentno katoliškega mišljenja.

Mi smo sinovi slovenskega naroda, naroda trpina, ki je bolj kakor marsikateri naših mogočnih sosedov prelival kri za sveto vero; mi smo sinovi onega naroda, ki si je lahko in z vso pravico nadél priimek »antimurale christianitatis«. Kdor se tega ne zaveda, ne zaveda se v pravem zmislu svoje narodnosti.

Očitajo nam, da smo vzgojeni po protikatoliških načelih. Tega danes ne bodemo razmotrivali; da pa kdo sovrazi otroke svojega nasprotnika za to, ker jim je nasprotnik oče, dvomi, da se to strinja s pravo načelnostjo. Vi g. urednik veste, kako radi smo listkarji subjektivni, in vendar jaz trdim, da se sovraštvo do otrok zastran očeta ne more zmašiti v nobeno rubriko načelnosti.

Tako je tudi z nami, ki smo vzgojeni (če smo res!) po Herbart-Lindnerjevih načelih.

Mnogo je danes učiteljev po Slovenskem, tudi pisec teh vrstic je med njimi, katerim je bil svoje dni na pripravnici ravnatelj in učitelj v vzgojeslovji v didaktiki častitljiv starček duhovnik, ki niti ni dovolil, da bi gojenci čitali kakšno drugo razpravo iz dušeslovja ali občne pedagogike kakor njegova predavanja. Vendar smo i mi učenci brezverske šole, a tega ni kriv ravnatelj niti mi sami.

Nesrečna politika nas razdvaja, spodkopava veljavo na obeh straneh. Žalibog, da se danes vse meri na političnem mišljenju, vse, vse, in vsled ljube mode tudi načelnost.

Stalna, iskrena bodi ljubezen do domovine. Tako ljubezen gojimo v mladih sreih, tako ljubezen budimo med narodom, tako ljubezen kažimo v dejanji, naj se politika obrača kakor hoče po vetru.

Kar vidim, da narodu škoduje, odvrčam in zatiram, kar pa mislim, da koristi, gojim in priporočam, pridim makar od iste, mojemu mnenju nasprotne politične stranke. Absolutno dobro je samo jedno, kakor je tudi resnica samo jedna.

Povsod treba uvažati »pro« in »contra« razloge, in le kdor tako ravna, loči resnico od sofizmov.

Kam torej se obrni slovenski učitelj, h kateri stranki?

Danes se trdi kar na vse pretege, da smo preučeni, naše misli hite preveč za višjo izobrazbo; jutri že drugi dokazuje in se zaganja v nas, češ: nedostaje Vam temeljitosti, od vsakega predmeta veste nekaj, od vsega skupaj nič.

Torej kam?

»In jaz se na robu ne ganem,
Viharju klubujem, ostanem
Ko v steno valovje, usode vihar
Ob mé se zaganja;
A duh se ponosni ne klanja.«

Tudi kdor je res pogledal v kako knjigo, ki ni pisana v katoliškem duhu, in kdor je že premišljeval o vsebini in načelih takega dela (od neke strani se nam kar naravnost odreka sposobnost za slično početje) ali se jih mora tudi oprijeti. To bi se reklo »jurare in verba magistri«, česar pa o samostojno mislečem človeku ne morem trditi.

Noben človek ni preveč izobražen; dokler potrebuje kruha, toliko časa tudi uka. V vsakem stanu je pa bilo in je tako, da pomeni mirovanje že zastanek.

Seveda mislim napredek po prej omenjenih nazorih.

Ne vpričo neutemeljenega sovraštva do kake osebe nasprotujem njenim naukom, marveč za to, ker samostojno izprevidim, da so ti nauki v kakoršnjem koli oziru narodu škodljivi. Ni ga pa človeka pod solncem,

da ne bi imel kedaj kakšne dobre misli. Tako dela prava načelnost.

Kdor hoče biti načelen v svojih delih, mora biti najprej samostalen v mišljenji. Tisto slepo lovljenje sem in tja, kaj veli ta, kaj oni, jaz verujem bolj temu, drugi onemu, tako ni nič. Samostalnost je sicer draga reč, tudi ni povsod in vsakemu ljuba, a posamezniku zelo koristna. Kjer ni stalnosti v mislih, tudi ni stalnosti v nazorih, in ker ni v teh jedinstva, tam ni — nič. Seveda če je namestu solčno čistih vzorov nič, potem je tudi tam, kjer pričakujemo uresničene videti večne ideale — nirvana.

Torej v naši dobi, ko hoče biti vse načelno, načelno tudi zabavljanje, da so učitelji krivi neuspehov v šoli, dasi smo oni dan slišali, za koliko tisočakov šolskih kaznij je zamudila iztirjati neka šolska oblast, bodi nam načelo, da se vadimo misliti samostojno, če to Petru ali Pavlu ugaja ali ne.

Gospod urednik! Nadejam se, da to povzdigne ugled našega stanu, da se ugledajo nenačelna nasprotstva, tako misli načelno ne Schopenhauerjeve »sorte«
pesimist.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Iz deželnega zbora kranjskega.) V drugi seji dne 15. kinovca je poročal poslanec Klun v imeni finančnega odseka o računskem sklepu normalnošolskega zaklada za l. 1891.

Rednih dohodkov je bilo l. 1891, prištevisi zastanke koncem leta, skupaj 203.091 gld. 31 kr., odštevisi zastanke pričetkom l. 1891. z 22.312 gld. 83 kr., znaša pokritje za l. 1890. skupaj 180.777 gld. 48 kr., v primeri s proračunjenim pokritjem 173.244 gld. znaša torej pokritje več 7534 gld. 48 kr. Izredni 126.696 gld. 87 kr. v primeri s proračunjenimi 136.602 gld. manj za 9.905 gld. 13 kr. Skupni dohodki s prištetimi zastanki koncem leta so bili 329.788 gld. 18 kr. in po odštetih zastankih pričetkom leta 307.478 gld. 35 kr. v primeri s proračunjenim pokritjem za 2.370 gld. 65 kr. menj. Skupni stroški s prištetimi zastanki koncem leta 335.426 gld. 86½ kr., odštevisi zaostanke 303.729 gld. 70½ kr. v primeri s proračunjenim pokritjem menj za 6.126 gld. 29½ kr. Glede gospodarjenja z zakladom je opaziti: Pri dohodkih je bilo v rednih naslovih mimo proračuna skupaj 7.534 gld. 48 kr. več uplačanih, pri troških pa v rednih naslovih skupaj 6.126 gld. 29½ kr. manj izplačanih, tedaj 13.690 gld. 77½ kr. faktičnega prihranka. V pokritje primankljeja pri normalnošolskem zakladu je bilo v deželnem zakladu proračunjenih 136.602 gld., potrebovalo se je pa samo 126.696 gld. 87 kr. torej manj za 9.905 gld. 13 kr. Ako se primerjajo prihranki v gospodarjenji z zakladom z 13.660 gld. 77½ kr. s prihranki v gospodarjenji z gotovino z 9.905 gld. 13 kr., se dobi prebitka v zakladnem gospodarjenji

za 3.755 gld. 64½ kr., za katero svoto se je tudi končno čisto premoženje pomnožilo proti onem minulega leta. Razkaz skupne imovine kaže za l. 1891. skupnega premoženja 120.315 gld. 39 kr. ali po odštetih dolgovih 34.958 gld. 81½ kr., čistega premoženja 85.356 gld. 57½ kr., katero se je proti onem konci l. 1890. zveksalo za 3.755 gld. 64½ kr.

Računski sklep se potrdi in stanje imovine vzame na znanje.

Isti poslanec poroča dalje o gospodarjenji s kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom za l. 1891.

Skupnih dohodkov je bilo: Pričetnih zastankov 4.759 gld. iz novega nakazano 1.378 gld. 42 kr., za tekoče leto (1891) 55.682 gld. 27 kr., skupaj 61.918 gld. 69 kr., opravljenje 56.393 gld. 69 kr. zastanki koncem 1891. leta 5.426 gld. Skupni troški: Pričetni zastanki 1.849 gld. 2½ kr., za tekoče leto 23.855 gld. 50 kr., skupaj 25.704 gld. 52½ kr., opravljenje 24.144 gld. 29 kr., zastanki koncem leta 1560 gld. 23½ kr. Primerjaje troške z dohodki se kaže: Končno čisto aktivno imetje 36.115 gld. 16½ kr., končni blagajnični ostanek 32.249 gld. 40 kr., končni aktivni zastanki 3.865 gld. 76½ kr. Primerjaje pričetno stanje s 35.058 gld. 3 kr. se kaže pomnožitev imetja za 1.057 gld. 13½ kr., pomnožitev blagajničnega ostanka 156 gld. 14½ kr. in pomnožitev čistih zastankov 900 gld. 99 kr. Doneski deželnega zaklada v pokritje primankljeja pri učiteljskem pokojninskem zakladu so bili za l. 1891. proračunjeni na 16.004 gld.; potrosilo se pa je 13.400 gld. torej v primeri s proračunom manj za 2.904 gld. Proračun kaže skupno potrebščino

27.090 gld. in zaklako 10.046 gld., primankljej 17.950 gl. je pokriti iz deželnega zaklada. — poročilo se vzame na znanje in proračun se odobri.

Glede šolskih glob stavi finančni odsek nastopno resolucijo:

Z ozirom na to, da so se l. 1881. zopet izredno pomnožili zastanki pri šolskih globah ter da dejanski vplačana vsota dotičnih glob v nobenem razmerji ni nasproti zaostalemu nzesku, kar škoduje deželnim financam, ob jednom pa tudi rednemu šolskemu obisku, pozivlja se visoka vlada, naj skrbi za to, da se strogo iztirjajo šolske globe.

Posl. Stegnar stavi dodatni predlog v tem smislu, da se iztirjajo le zastanki novejšje dobe, starejšje globe pa izbrišejo, ker segajo deloma po 10 let nazaj. Največ zaostankov je v postojnskem okraji. Krivda, da se kazni niso iztirjavale, zadeva krajne šolske svete, zatorej ni moči zdaj zahtevati od siromakov, da plačujejo skupaj za grehe 8—10 let nazaj.

Predlog se glasi:

Ker stroga iztirjava zastarelih šolskih glob ne bode imela nikakoršnega vspeha, naj se torej globe iz prejšnjih let izbrišejo v prihodnje pa redno iztirjavajo.

Posl. Lenarčič pravi, da bi zastanki bili še večji, če bi se strože postopalo. Navede vrhniško šolo, ker komaj tretjina za šolo godnih otrok obiskuje šolo. Okrajna glavarstva naj bi strogo postopala proti krajnim šolskim svetom, ki zanemarjajo svojo dolžnost.

Posl. Kavčič podpira predlog Stegnarjev, ker so le oblastva kriva, če so zastanki tako narasli. Naj se torej odpišejo stare kazni, pri novih pa naj se postopa strogo.

Posl. Šuklje se čudi, da je šolnik gospod Stegnar stavil tak predlog, ker ravno on mora vedeti, kako važen je redni obisk šole. Gosposke niso postopale korektno, zaostanek je horenden, a ne samo iz prejšnjih let, nego tudi iz minulega. Podpira torej resolucijo finančnega odseka.

Posl. Hribar ugovarja, da bi resolucija ne imela nobenega vspeha, ako se vsprejme. Priporoča torej resolucijo finančnega odseka, kateri naj se dostavijo še besede: Ali pa konstatuje, kaj je neizterljivega.

Poslanec Klun misli, da ni treba nobene spremembe k resoluciji fin. odseka, ker se neizterljivi zneski itak izkazujejo. Morda je postava pomankljiva in bi bilo treba spremembe v tem oziru. Pri glasanju se je odklonila resolucija poslanca Stegnarja in vsprejela resolucija fin. odseka brez spremembe, kakor je bila stavljena.

Poslanec Klun je poročal o proračunu zaklada učiteljskih pokojnin za l. 1893. ter stavi v imenu fin. odseka predlog:

Proračun zaklada učiteljskih pokojnin za leto 1891. se odobruje: s potrebščino 27.990 gld., z zaklako 10.046 gld., in primanklajem 17.944 gld., katerega je pokriti iz deželnega zaklada.

Ob jednom rešijo se nekatere prošnje:

Učiteljskima sirotama Karolini in Ani Malenšek se podaljša dosedanja miloščina za daljša tri leta, t. j. od 1. avgusta 1893. do 31. julija 1896.

Učitelju Jožefu Lenartu na Planini dovoli se milostna pokojnina letnih 240 gld. iz učiteljskega pokojninskega zaklada pričenshi s 1. januarijem l. 1893.

Iz litijskega okraja. (Konec.) O stanji, uporabi, dohodkih in troških okrajne učiteljske knjižnice je poročal g. načelnik Ravnikar. Iz tega poročila je bilo razvidno, da je knjižnica imela 171 gld. 17¹/₂ kr. dohodkov in 128 gld. 51 kr. troškov. Učitelji in učiteljice so si knjige marljivo izposojevali. Prirastek novih knjig se priobči v obeh učiteljskih listih. — Račune sta pregledala gg. Pikel in Zajec ter našla vse v redu. V knjižničnem in stalnem odboru ostanejo stari odborniki. Učne knjige ostanejo taiste, kakor do sedaj.

G. nadučitelj J. Zajec stavi več samostalnih predlogov in sicer: 1. Na vseh šolah litijskega šolskega okraja naj se četrletja končajo istočasno in sicer: 15. grudna, koncem svečana, 15. vel. travna in koncem mal. srpana. Sprejeto. — 2. Konferencija izrazi željo, da bi se pri bodoči skupščini obravnavala ženska ročna dela z ozirom na kinetske potrebe, ter se na ta način doseglo enakomerno postopanje. Sprejeto. — 3. Slavni deželni odbor se naprosi na to delovati, da bodo distriktni zdravniki povsodi na Kranjskem izdajali spričevala o cepljenji kóz posameznih otrok, ali pa vsaj izročevali šolskim voditeljstvom natančen imenik dotičnih otrok precej po izvršeni stavitvi kóz. Se je tudi sprejelo.

S tem je bil dnevni red konferencije dovršen. G. nadzornik zaključi zborovanje s trikratnim «slava» klicem do presvetlega vladarja Franciška Jožefa I., na kar se mu višnjegorski nadučitelj g. J. Škrbinec za spretno vodstvo konferencije v imenu učiteljstva iskreno zahvali.

Skupnega obeda v Oblakovi gostilni se udeležé skoro vsi učitelji in učiteljice. Nam se je postreglo v vsakem oziru prav dobro. Slišali smo tudi več napatnic na g. okrajnega glavarja, g. šolskega nadzornika, učiteljsko vzajemnost itd. Ubrani kvartet nas pa je razveseljeval s krasnimi pesmimi. Na obrazih navzočnikov se je bralo, da so vsi z izidom konferencije bili po vsem zadovoljni; kako bi tudi ne bili? Vsaj pri nas ne poznamo licemerstva, zakotništva in hinavstva! Vsi imamo jedne in iste namene: povzdigniti šolstvo, kakor tudi svoj stanovski poklic! Mi ne poznamo nobenih razlik, temveč vsi smo pionirji naroda, dobro vedoč, da le v slogi nam bode mogoče kaj prida doseči!

—r.

Iz novomeškega okraja. (Konec.) Sprememb pri razširjatvi šol je malo; več jih je pri obojbi. Izguba blagega tovariša J. Perkota, učitelja v Šmihelu pri Žužemberku, nas je bridko zadela. Bil je ljubeznjiv, vosten in drag prijatelj vsakomur. V znak sožalja

prerano zamrlega vzdigne se učiteljstvo s svojih se-dežev. — Nadalje obžaluje g. nadzornik tudi še sedaj bolnega kolega g. Šmorancerja in želi, da bi ga pri prihodnji skupščini zdravega in čilega v svoji sredini našli. Vsem premeščenim in na novo nastavljenim želi veliko uspeha, zadovoljnost itd. na svojih mestih. Ker je bilo tudi letos uspešno poučevanje na nekaterih šolah zadržano, bodisi radi boleznih ali radi kakih drugih zaprek, pravi g. nadzornik, da kar on nadzoruje v tem okraji ni bilo še nobeno leto popolnoma normalnega šolskega obiskovanja. Za tem izvemo za nas najvažnejše ukaze. Prvi od dné 27. mal. travna t. l. št. 788 — o šolskih nakladah — drugi od 1. vel. travna t. l. št. 519 — o šolskih knjigah v zalogi knji-garne Kleinmayr & Bamberg — in tretja od 9. rož-nika t. l. št. 1236 — o napravi in vzdrževanji šolskih vrtov.

Nadalje nam podaje g. nadzornik statistične date, iz katerih posnamem, da je bilo vseh šolodognih otrok 6363 in sicer 3266 dečkov in 3097 deklic. Javne ljudske šole je pohajalo 2581 dečkov in 2328 deklic; privatne pa 169 dečkov in 267 deklic. Višje šole je obiskovalo ali doma poučevanih je bilo 36 dečkov in 2 deklici; duševno pohabljenih je bilo 33 dečkov in 18 deklic; v 7. ali 8. letu oproščenih 257 dečkov in 335 deklic; brez pouka normalno razvitih je bilo 190 dečkov in 147 deklic. — Za ponavljalno šolo je bilo sposobnih 726 dečkov in 705 deklic, a obiskovalo jo je 498 dečkov in 536 deklic. Šol je bilo 25 javnih, 2 privatni in 1 za silo — s šestinštiridesetimi razredi. Na jedno učno moč pride 138 učencev, s ponavljalno šolo celo 169. Lansko leto jih je prišlo le 129, to pa zaradi manj obljudenih nemških šol, ki so pa letos odpadle. — Ker statistični podatki nekaterih šolskih vodstev niso bili v vsem prav izgotovljeni, raztolmači nam g. nadzornik še jedenkrat, kako iste uravnati. Da se pa učitelj ne bo motil in da bo vedel, kateri učenci imajo še šolo obiskovati, naj se v zapisniku rubricira, kdo je dobil izpustnico ali odhodnico, ali je še obvezan v šolo hoditi ali ne. Mimogredé omenja tudi, da naj učitelj na vsaki šoli 4krat spričevala deli; da bi se pa na vseh šolah vjemali s razdelitvijo, nasvetuje nam sledeče: 1. o božiči, 2. koncem sušca, 3. o binškoštih in 4. koncem šolskega leta.

O obiskovanji nam pravi g. nadzornik, da še ni nikjer tako redno (razven Novega Mesta), kakor bi imelo biti. Je sicer nekoliko boljše ko vlani, a vendar še ne na pravi stopinji. Da bodo uspehi pri pouku dobri, gledati je prvo na temelj naukov, na jezik. Zatorej vadi učenca slovniško pravilnemu jeziku! Glej poleg spomina veliko na razvijanje razuma! V slovnici, sosebnost na jednorazrednicah se ne da veliko storiti; naj se učence poglavitne reči dobro nauči. — Pri spisji naj se pazi na posamno pisanje besed in ne toliko na prepisovanje, ampak več na pamet. Učenec naj se sam vadi misliti in stavke prav napisati. — Pri računstvu naj bi se na jednorazrednicah

rabila tudi četrta računica. Vaj bodi več na pamet in sicer tacih, katere se doma potrebujejo. — V pi-sanji ne more biti povsod dobrih uspehov radi slabih klopij, prenapolnjenja itd. Učence ni vaditi predolgo na tablice pisati, da roka ne postane pretrda, marveč genetično na zvezke. Ako pokončno pisavo kdo želi vpeljati, ni g. nadzornik zoper to, vendar opomni, da je poleg dobre strani iz zdravstvenih ozirov tudi neka slaba stvar, kakor so se izrekli strokovnjaki, namreč, da ni mogoče urno pisati. — V realijah, posebno na jedno- in dvorazrednicah, smo zelo zaostali. Seveda ne moremo veliko storiti, ali vendar o najbližjih in najnavadnejših stvareh in prikaznih je vendar treba nekoliko znati. Kar se drugih predmetov tiče je g. nadzornik vsakemu posameznemu že pri inspiciranji povedal.

Pri splošnih opombah omenja g. nadzornik, da naj vidi otrok v nas vzgled, kateri ga vleče, saj vemo, da «*exempla trahunt*». Vzgjajati nam je versko-nravno. Učitelj bodi značajan, trdno stoj na svojem mestu in varuj svoj ugled! Glej tudi na red in snage pri otrocih, a jo moraš tudi sam v vsem kazati! Šola bi morala biti po M. Slomšeku «*poлег cerkve najlepše poslopje*»: to ne le zunaj, temveč tudi znotraj. Učitelj pa ne bodi počasen posebno z odgovori na uradna vprašanja! — Ker nas je g. predsednik spominjal z večine slabosti naših šol, nam je rekel, da to dela le iz dobrega namena, on ve, da vse ne more biti prav; a to naj pripomre k temu, da kolikor možno odstranimo vse, kar ni prav, da bomo končno prišli do zaželjenega cilja. Tudi letos nam rad priznava, da vendar nismo zaostali, temveč da smo nekoliko napredovali in tako prišli za stopnjo bližje cilja.

Končno nam g. nadzornik prebere dopis, kate-rega je poslal c. kr. okrajni glavar g. pl. Vesteneck učiteljstvu. V njem izjavlja svoje obžalovanje, da mu radi službenih ozirov ni mogoče prisostvovati in nas spodbuja biti pravi učitelji-Avstrijani. Ta dopis smo vzeli na znanje ter po nasvetu g. V. Kmeta g. gla-varja telegrafično pozdravili in ga zahvalili.

Ker ni imel nihče kaj omeniti, prestopili smo k sledeči točki dnevnega reda, katera govori o po-drobnem učnem načrtu za pouk v realijah. Gg. poročevalci so nam prečitali svoja dobro sestavljena poročila, katera so bila z večino vsprejeta; le za jednorazrednice — poročevalec le g. Kmet, ker je bil g. Pegan bolan — sta nasetovala g. Zavrl: naj bi se razredil načrt po tednih ter se nekoliko pomnožil, in g. Pogačnik: naj bi se vaje kronologično razvrstile. Ker sta bila nasveta vsprejeta, izvzemši dostavka «*naj bi se vaje pomnožile*», vpraša g. nadzornik, ali naj se ta načrt še za jedno leto odloži, ali naj se voli posebni odsek ali le dva gg. učitelja, katera naj bi to reč rešila. Po nasvetu g. Pogačnika volita se gg. V. Kmet in V. Zavrl, katera naj načrt sestavita in ga g. nadzorniku pošljeta. Se sprejme.

Pri četrti točki nam poroča č. g. o. Florentin Hrovat o stanju okrajne učiteljske knjižnice ter nam kaže, da je bilo letos dohodkov 129 gld. 61 kr., izdatkov pa 101 gld. 45 kr., tedaj ostane v blagajnici 28 gld. 16 kr.; ta ostanek je pa zato tolik, ker še nekatere reči niso plačane. Letos je v biblioteki 319 slovenskih in 293 nemških del v 782lih zvezkih. Pregledovalcema računov se volita gg. M. Hiti in F. Kutnar. Za nakup nasvetuje gdč. pl. Rauscher dve Kneippovi knjigi, namreč: «Kaltwasserkur» in «So sollt ihr leben» in učitelj Zavrl na novo izišlo knjigo o deških rokotvornih delih pri Leykamu v Gradcu. Oboje vsprejeto z večino. Nasvet g. Šribarja, da bi se kupil konverzacijski besednjak, je bil odklonjen.

Na to je bila volitev knjižničnega in stalnega odbora. Po nasvetu g. Koncilije je bil izvoljen stari knjižnični odbor — razven g. Jakliča, kateri je sedaj priklopljen kočevskemu okraju. Odbor obstoji iz gg. o. Florentin, Franke in gdč. Rozina. Istotako se izvoli po nasvetu g. Zavrla stari stalni odbor z večino (gg. o. Hrovat, Koncilija, Jerše, Kalinger, Franke).

Ker samostalnih predlogov ni bilo, smo po prebranji in soglasnem sprejetju prej imenovanega ukaza o šolskih vrtilih končali današnje zborovanje. G. nadzornik je vse, sosešno g. poročevalce zahvalil, spominjal se našega zaščitnika cesarja Frančiška Jožefa I., kateremu je zaklical z zbranimi trikratni «živio», ra kar so gg. učitelji zapeli cesarsko himno. V imeni prisotnih učiteljev zahvali g. Fr. Koncilija g. nadzornika za res izborno vodstvo, za pouk in ljubezen, katero on učiteljstvu daje in kaže, na kar tudi njega imenuje varuha in zaščitnika učiteljev tega okraja in želi, naj bi prisotni i njemu «živio» zaklicali. Burni trikratni «živio» zadoni po šolski sobi.

Tako smo končali letošnjo skupščino. Naj še omenim, da se je po sklepu poslovil od nas g. Jan. Teršelič, učitelj v Beli Cerkvi, kateri je prošil za stalni pokoj, ker je že 72 let star. Iz naše srede izgubimo tudi mlado učno moč, g. A. Potokarja, učitelja v Toplicah, kateri je šel k poštnemu uradu.

Po sklepu skupščine smo imeli občno zborovanje učiteljskega društva za naš okraj (o čemur pa na drugem kraju). Sedeli smo do dveh popoldne. Potem

smo se nekoliko okrepečali v gostilni pri «Roznanu», kjer smo imeli skupni obed, pri katerem nas je počastil g. nadzornik in kasneje tudi g. L. Golja, c. kr. okrajni sodnik v Trebnjem. —l.

Iz Trsta. (Slovenske šole pred tržaškim občinskim svetom.) V seji občinskega sveta dne 14. kimovca je prišlo na vrsto poročilo šolskega odseka o slovenski šoli. Poročal je občinski svetnik d' Angeli. V daljšem poročilu je pojasnil zgodovino prošnje za slovenske šole in odpor mestnih oblasti proti njej. Namestništvo je ukazalo inagistratu poročati o predloženi prošnji Jožefa Vodopivca in tovarišev, sklicevaje se pri tem na § 59. zakona z dne 14. vel. travna 1869. l., oziroma na šolsko novelo z dne 2. vel. travna 1883. Prav po zmislu tega zakona pa se upira šolski odsek, kjer veleva ta zakon, da je ustanoviti šole ondu, kjer je bližnja šola oddaljena štiri kilometre. V Trstu pa nima noben slovenski otrok do najbližje šole okoličanske štiri kilometre dolgega pota. Tržaška mestna občina je jedna jednota šolska občina in vzdržuje poleg italijanskih tudi več slovenskih ljudskih šol. L. 1890. bilo je v Trstu 155.471 stanovnikov, in sicer je vzdrževala mestna kot šolska občina za 119.561 italijanskih prebivalcev trinajst, a za 26.639 slovenskih prebivalcev deset ljudskih šol. Za slovenske šole je torej izdatno skrbjeno in vsak, kdor želi, da se mu otroci poučujejo v slovenskem jeziku, more jih pošiljati v takšno šolo. Sicer pa imajo od vseh 50 prosilcev za slovensko šolo samo štirje domovinsko pravo v Trstu, dočim pripadajo ostali raznim kranjskim in isterskim občinam. Poročevalec je na to predlagal, naj se glede ustanovitve slovenskih šol v Trstu izreče občinski svet v negativnem zmislu, če bi pa namestništvo stvar sodilo drugače in hotelo proti temu prepričanju storiti kaj v zmislu prošnje, ki nima drugega namena, kakor vzbuditi boj proti svetinjam prebivalstva, njega jeziku in tradicijam. (Strahovito kričanje in ploskanje. Župan zvonil neprestano.) Potem izjavlja občinski svet, kot tolmač mišljenja vsega prebivalstva, da ne bo nikdar privolil v to, da se na občinske troške ustanove v mestu slovenske šole, ampak se z vsemi zakonito dovoljenimi sredstvi uprl. (Konec prih.)

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. (Občni zbor „Narodne Šole“.) Društvo „Narodna Šola“ je imelo svoj letošnji občni zbor dne 5. kimovca t. l. v prostorih druge mestne deške šole.

Društveni predsednik g. Stegnar prične zborovanje nekako tako-le:

Dvajset let v človeškem življenju — kako hitro minejo — ako se oziramo nazaj v preteklost, in kako dolga so, ako zremo v bodočnost!

Kakor pena zgine na morji, tako sta minoli dve

desetletji društvenega obstanka. Društvo »Narodna Šola«, ki se je osnovalo v podporo revnim šolam leta 1870., imelo je svoj prvi sedež v Idriji, od koder se je leta 1872. preselilo v Ljubljano. Ravno prvi občni zbor „Narodne Šole“, kojemu je predsedoval pokojni dr. Jakob Razlag in je bil med drugimi odborniki tudi dr. Jožef Vošnjak, je bil tako mnogobrojno obiskovan, kakor — žal — nikdar pozneje. Kako se je zanimala tedanja inteligencija za „Narodno Šolo“, kaže najbolj to, da ji je daroval baron Cojz

100 gld. in dr. Razlag 68 gld., drugi podporniki pa so ji donášali tako zdatne vsote, da so takoj v prvem letu presejali dohodki 600 gld. Ali bode „Narodna Šola“ dočakala še drugi dve desetletji, je v Božjih rokah, in še-le potem se bode moglo govoriti o starosti društva. Narodna šola je kljubu svojim dvajsetim letom vendar le še mlado društvo, kakor je še vedno mlado naše šolstvo, ki na vseh straneh potrebuje še pospeševanja, podpore in razvoja. Splošna omika v narodu le počasi poganja mladike, rodi cvet in sad; no — rodi po malem vendar le nekoliko, to mora vsakdo priznati, in to nas tolaži, da gledajoč v preteklost lahko trdimo: „Storili smo, kar je bilo mogoče!“ To dobrodejno zavest ima naše — še vedno preslabotno društvo.

Počasi, po malem narašča mu moč v oni meri, kakor se razvija domača šola. Da bi ta rast le nikdar ne opešala, potem smemo svoje upe staviti v večjo utrditev „Narodne Šole“ — a tudi prosvete in omike. In v to pomozí Bog! S temi besedami Vas, častita gospoda, pozdravljam prísérno in iskreno želim, da bi se častiti društveniki še mnogobrojnejše in tesnejše oklenili „Narodne Šole“.

Pozdravu je sledilo poročilo o društvenem delovanji, katero tukaj izpuščamo, ker se bode itak v „Učiteljskem Tovarišu“ priobčilo. Omenjam pa že tukaj, da se je vzelo brez razgovora pohvalno na znanje. Nato vstane odbornik M. Močnik ter se zahvaljuje imenou Ciril in Metodove družbe predsedniku „Narodne Šole“, ker ji je ta pomagal v minulih letih pri oskrbovanji ljudskih šol v nje področje spadajočih, proseč ga, naj bi se omenjeni družbi i nadalje kazal tako prijaznega in naklonjenega. Predsednik g. Stegnar pravi, da ne zasluži te zahvale, ker misli, da je s tem činom storil le to, kar je vsakega rodoljuba dolžnost. Tudi blagajnikovo poročilo, naslanjajoče se na sklep računa za leto 1891/92. poleg skrbno sestavljenega izkaza o denarstvenem gibanji tekom vseh 20 let se je vzelo brez ugovora na znanje. Želi se pa, da se v prihodnjic bolj strogo postopa pri naročevanji in pošiljanji blaga onim učiteljem, kateri naročajo blago v obilni meri, a ga ne plačujejo. — Učitelji, kateri vedo, da ne bodo mogli naročenega blaga plačati, naj bi to naravnost povedali in s tem prihranili obilo pisarij odboru. Vsaj ima „Narodna Šola“ namen podpirati šole in sicer tako, da dobi vsaka taka šola nekaj, ne pa jedna vse. — Naročila z obljubljenimi poplačili naj se ne jemljejo v poštev, zaostali dolg pa izstirja. Posebnih nasvetov ni bilo.

Končno se je zvršila še volitev v društveni odbor in sicer: Feliks Stegnar, Francísek Kokalj, Matej Močnik, Jožef Cepuder, Ivan Borštnik, Jakob Dimnik, Hinko Podkrajšek, Andrej Praprotnik in Francísek Praprotnik.

Nato se zahvali predsednik društvenikom na prijazni vdeležbi in sodelovanji z željo, da bi i na dalje delal vsak po svoji moči v prosep „Narodne Šole“.

Iz Ljubljane. (Občeni zbor vdovskega društva. Občeni zbor društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam se je vršil dne 6. kimovca t. l. v prostorih druge mestne šole v Ljubljani.

Društveni predsednik č. g. dr. Jarc, ki je daroval ob 8. uri istega dne sv. mašo v cerkvi sv. Jakoba, otvoril je zborovanje ob 9. uri s preprijaznim pozdravom na došle odbornike in člane vdovskega društva. Bilo jih je blizo 30.

Sedaj je ravno 32. leto našega vdovskega društva, ki je že marsikaj ukrenilo v blagor učiteljem, njihovim vdovam in sirotam. Ker je pa društveno delovanje vedno težavnejše, treba bode postaviti društvu na čelo moze, ki bodo kos težavnim nalogam in zahtevam. Da je društveno stanje vsako leto ugodnejše, vidi se iz tiskanih društvenih poročil. Število članov se tudi množi od leta do leta in je doseglo letos štev. 98; vse kaže, da prekoračimo prav v kratkem štev. 100, ker čakajo ravnokar rešitve tri prošnje za vsprejem.

Nato poroča tajnik g. Cepuder, da se je vlani volil vsklikom stari odbor za poslovno leto 1892. Le namesto umršega Govekarja je stopil v odbor g. Jožef Cepuder, ki je prevzel ob jednom tudi opravila tajništva. Odborovi seji sta bili med letom samo dve, pri katerih so se sprejeli v vdovsko učiteljsko društvo učitelji: Kleč Avgust, Šifrer Francísek, Anton Žibert, in Janko Janežič. Dvema članoma sta se priznali denarni podpori in sicer prveinu 30, drugemu pa 40 gld. Iz poročila blagajnika g. Močnika se razvidi, da je bilo v minolem letu vseh dohodkov 2986.95 gld., a stroškov 2646.72 gld. Učitelji so vplačali na letnini in vstopnini 618 gld.; rednih stroškov vdovam in sirotam je bilo 1677 gld, torej se je vzelo od kapitalovih obrestij 1059 gld. v poravnanje teh stroškov. Izrednih stroškov je bilo vsled sklepa občnega zbora vplanskega — in sklepa odborovega 120 gld.

28 učiteljev, ki so že 31 let plačevali letnino, je bilo začasno iste oproščenih.

V kranjski hranilnici je vloženih 2018.37 gld., v mestni pa 1693.95 gld., skupaj 3712.32 gld. Ta vsota se sme imenovati naša založnica — Reservefond, — ki nam je vsikdar na razpolaganje. Na privatna dolžna pisma je posojenih 550 gld., nekaj obresti je še na dolgu.

V obligacijah je 45.750 gld.; večinoma so na ime društva vinkulirane. Prirastlo je letos ter v mestno hranilnico vložilo 700 gld; ako štejemo vse premoženje, izpustivši dolg na obrestih pri dolžnikih ter letnino in vstopnino, ki se vedno izpreminja, znaša vse društveno premoženje **51.048.35 gld.** Trije društveniki so med letom molče izstopili. Odbor jim je stavil gotov obrok za vplačevanje, a ker se niso znebili za opomin, se ne prištevajo več društvenikom in tako se zna zgoditi tudi nekaterim drugim, ako ne store svoje dolžnosti še ta mesec. Občeni zbor je temu pritrdil in naročil odboru se strogo ravnati po društvenih pravilih.

Podpiranih je bilo 11 vdov po 100 in 80 gl. na leto, sirot pa 22. Štiri med temi so dobivale dvojno vzgojino, tedaj po 50 gl. na leto. — Obe poročili, — tajnikovo in blagajnikovo — se vzameta brez ugovora na znanje.

Trem učiteljem so se priznale denarne podpore v zneskih po 30, 40 in 30 gl.; prošnja jednega pa se je odklonila. Občni zbor nadalje tudi sklene, da se v bodoče postopa strogo po društvenih pravilih pri vsprejetvi novih članov v društvo ter vplačevanji letnine in vstopnine, ter da se ne dela nikakeršnih izjem. Ako nekateri vestno izpolnjujejo društvene dolžnosti, naj jih pa še drugi.

Občni zbor oprosti tudi za teto 1893 vse one člane vplačevanja letnine, ki so že nad 30 let udje tega društva.

Posebnih nasvetov ni bilo.

Volitev izvrši se po nasvetu vsklikom, da ostane tudi v bodočem letu stari odbor in sicer: Dr. Anton Jarc, predsednik; Andrej Praprotnik, namestnik; Matej Močnik, blagajnik; Jožef Cepuder, tajnik; Ivan Borštnik, Jernej Čenčič, Andrej Žumer, Feliks Stegnar in Ivan Tomšič, odborniki. Za pregledovalce društvenih računov so bili voljeni: gg. Leopold Arnič, Jakob Furlan in Francišek Kokalj.

Nato zaključil predsednik občni zbor z željo, da bi se v prihodnjem letu zopet zdravi in srečni sešli.

Takoj po občnem zboru je imel novi odbor sejo, pri kateri sta bila sprejeta med člane vdovskega učiteljskega društva učitelja: Konjar Urh iz Motnika in Rus Francišek iz Bleda.

Iz novomeškega okraja. (Občni zbor učiteljskega društva za novomeški okraj). Takoj po sklepu učiteljske konferencije v dan 24. mal. srpana je imelo učiteljsko društvo za novomeški okraj svoj občni zbor po sledečem vspredu: 1. Poročilo o društvenem delovanju v preteklem letu. 2. Pregled letnega računa in volitev treh pregledovalcev računov. 3. Volitev odbora. 4. Slučajnosti.

G. predsednik Fr. Koncilijski nas pozdravi kar ob kratkem, ker nas je že tako poprej g. nadzornik pozdravil, ter prebere namesto tajnika poročilo o društvenem delovanju. Za tem nam g. Kutnar poroča o letnem računu, iz katerega povzamem, da je sedaj

primanjkljej, a le zato, ker je šele 13 gg. učiteljev letnino vplačalo. (Leto se bliža h koncu, zatoraj vzdramate se gg. kolegi in ne čakajte na zadnji dan leta ali še celo dalj. Da bode društvo vspevalo, treba mu je ne le dušne, temveč tudi gnotne podpore, tedaj denarja. «Na delo tedaj, ker resnobni so dnevi!» — Op. dop.)

Volitev odbora se je hitro izvršila. Izvoljeni so gg. Fr. Koncilijski (prvomestnik), F. Kalinger (namestnik), M. Hiti iz Dobrnich (tajnik), Fr. Kutnar (blagajnik), gđc. E. Clarici, gg. Koželj in Vrančič (odborniki).

Ker ni bilo posebnih slučajnosti in učiteljstvo že utrujeno, smo urno sklenili občni zbor, da tudi nadležnemu želodcu zadostimo.

Prihodnje zborovanje našega društva bo meseca vinotoka. —v—

Litija, 27. kimovca. Vabilo k letošnjemu občnemu zboru, ki ga bode imelo »Litijsko učiteljsko društvo« dne 20. vinotoka ob 10. uri dopoldne v litijskem šolskem poslopju po v pravilih značenem vspredu. Poleg tega še: 1. Praktična obravnava beril »123 Elekrika« iz tretjega berila in »67 Elekrika, vzbujena po dotikanju« iz četrtega berila. (G. dr. Tomaž Romih bode to predaval z raznimi poskusi na podlagi fizikalčnih aparatov iz dr. Houdekove zaloge v Pragi, ki bodo ta dan vsakemu na ogled razpostavljeni v litijski šoli. 2. Poročilo o glavni skupščini »Zveze učiteljskih društev« v Kranji. One gospice učiteljice in gg. učitelji, ki pridejo k temu zborovanju, blagovolijo naj to vsaj do 18. p. m. društvenemu predsedniku naznaniti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Vabilo. Učiteljsko društvo za sežanski okraj zboruje v Komnu dne 6. vinotoka t. l. ob 9. uri dopoldne.

Dnevni red:

1. Pevska vaja.
2. Prirodopis po življenskem združju.
3. Ljubav do poklica.
4. Učitelj zunaj šole.
5. Predlogi, doposlani do 1. vinotoka predsedništvu.

Odbor.

Vestnik.

Osobne vesti. Gđc. Ana pl. Rauscher, začasna učiteljica v Št. Petru pri Novem Mestu, je stalno nastavljena; gospa Ernestina Oman-Ihan v Voklem je imenovana za Smlednik; g. Josip Windischer v Oneku (Hoheneegg) pri Kočevju za Dolgo Vas; g. Božidar Schuller v Babinem Polju za Zabnico (se je odpovedal za to mesto. *Uredn.*); g. Francišek Kopitar iz Gribelj pride v Petrovo Vas. G. Franciška Jugovic v Kranji je imenovana za stalno nadučiteljico na ondotni deklški šoli; učitelj v Šmartinu pri Kranji g. Nikolaj Sta-

nonik je imenovan stalnim nadučiteljem in mu je dovoljeno zamenjati svoje mesto z nadučiteljem g. Miho Bregantom v Selcih; g. Jožef Verbič, učitelj v Trnovem, je dobil začasno drugo učno mesto v Višnji Gori; g. Janez Malnarič, drugi učitelj v Podzemlju, pride za učitelja-voditelja na jednorazrednico v Črešnjevici; g. Ferdo Vigele, bivši pomožni učitelj na nemški mestni deški šoli v Ljubljani, dobil je začasno IV. učno mesto na štirirazrednici v Starem Trgu pri Loži; g. Ivan Šega, bivši pomožni učitelj brežkega okraja v Dobovi, dobil je

časno novo IV. učno mesto na štírirazrednici v Dolnjem Logateci; gđc. Ivana Šusteršič, izprašana učiteljska kandidatinja iz Gorice, pride kot pomožna učiteljica v Gorenji Logatec; gđc. Marica Potočnik, izprašana učiteljska kandidatinja iz Gorice, dobila je časno službo na jednorazrednici v Zalem Logu; g. Karol Javoršek, izprašan učiteljski kandidat, dobil je službo pomožnega učitelja na I. mestni deški šoli v Ljubljani; g. Jožef Gabrovšek, izprašan učiteljski kandidat, dobil je časno službo na jednorazrednici v Zabnici in g. Anton Kos izprašan učiteljski kandidat, časno službo na jednorazrednici v Voklem. G. L. Picigas je imenovan stalnim katehetom v Idriji.

V izpraševalno komisijo so bili za bodočo dobo treh let imenovani ti-le gg.: Šolski svetnik in ravnatelj Blaž Hrovath (predsednik), prof. Francšek Kreminger (namestnik), profesor in okrajni šolski nadzornik Francšek Levec, prof. Viljem Linhart, prof. Francšek Orožen, prof. Viljem Hallada, prof. Jakob Vodeb, prof. Vilibald Zupančič, okrajni šolski nadzornik Ivan Tomšič in glasbeni učitelj Alojzij Sokoll.

Umrli je dne 18. kimovca v Ljubljani g. Jernej Vrančič, nadučitelj v pokoji. Dne 22. vel srpana pa je umrl g. Francšek Žolgar, nadučitelj na Rečici na Štajerskem. V m. p.!

Nova štírirazrednica v Ljubljani. Uprava deškega sirotišča »Collegium Marianum« je postavila na dvorišči svojega poslopja na Poljanah v Ljubljani novo, popolnoma primerno in lepo urejeno šolsko poslopje ter je dozdanjo ondotno privatno deško tri-razrednico razširila v štírirazrednico.

O ženskih ročnih delih. C. kr. deželni šolski svet je odobril sklep c. kr. mestnega šolskega sveta

ljublanskega, da je vsem šolskim vodstvom prepovedati razstave ženskih ročnih del ob konci šolskega leta. Do tega sklepa je c. kr. mestni šolski svet napotilo spoznanje, da se večkrat deklice ravno zaradi teh razstav z ročnim delom preoblagajo. Zajedno je c. kr. deželni šolski svet na podstavi dotičnega poročila ukazal, da je po vseh deklških ljudskih šolah v I. razredu opustiti ženska ročna dela, ter je c. kr. mestnemu šolskemu svetu naročil, da izdelaj podrobni učni črtež o ženskih ročnih delih za posamezne razrede deklških ljudskih šol, v katerem je natanko naštetih, kakšnega dela in po koliko kosov mora vsaka deklica izvršiti. Učni smoter je postaviti tako, da ga je možno doseči tudi menj nadarjenim deklicam, ne da bi bile z delom preobložene.

Začetek ljudskih šol v Ljubljani ob zimskem času. C. kr. deželni šolski svet je potrdil sklep c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega, da se mora ob zimskem času, t. j. v dóbi o I. vinotoka do 1. mal. travna pouk v I. in II. razredu po vseh mestnih ljudskih šolah ljubljanskih pričenjati šele z 9. uro jutraj.

Zahvala. Nj. prevzvišenost premilostljivi gospod knezoškof dr. Jakob Missia v Ljubljani so blagoizvolili »Pedagogičskemu društvu« povodom pripisane nega jim V. Pedagogičskega letnika nakloniti podporo 10 gld. za društvene namene.

Za ta veledušni dar in priznanje društvenega delovanja se prevzvišenemu izreka najiskrenejša zahvala. Bog plati!

»Pedagogičsko društvo« v Krškem, dne 8. kimovca 1892.

Odbor.

Fisharmonika, dobro ohranjena, je naprodaj; kje? pove uredništvo.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 707

o. š. sv. V šolskem okraji černomejskem so razpisane naslednje službe v stalno zóziroma časno umeščenje.

1. Služba učitelja-voditelja na jednorazrednici v Gribljah z letno plačo 450 gld., doklado 30 gld. in prostim stanovanjem.

2. Drugo učiteljsko mesto na dvorazrednici v Vinici. Letna plača 450 gld. in prosto stanovanje.

3. Drugo učiteljsko mesto na dvorazrednici v Podzemlji. Letna plača 450 gld. in prosto stanovanje.

V slučajih začasnega umeščenja znaša letna plača za vsako omenjeno službo le 360 gld.

Za službe v Vinici in Podzemlji oglasijo se tudi lahko ženske učne moči.

Prošnje je vlagati do dne 10. vinotoka 1892. pri c. kr. okr. šolskem svetu v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji
dne 17. kimovca 1892.

Št. 1249

o. š. sv. Na jednorazrednici v Oneku (Hohenegg) je stalno ali časno popolniti mesto učitelja-voditelja z letno plačo IV. plačilnega razreda, z opravnino 30 gld. in s prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se v 14 dneh predpisanim pátem semkaj vložé.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji
dne 19. kimovca 1892.

Št. 1238

o. š. sv. Na štírirazredni ljudski šoli v Mokronogu je popolniti nadučiteljsko mesto z letno plačo 600 gld., opravnino 100 gld. in stanarino 80 gld.

Pravilno obložene prošnje naj se podpisanim pátem semkaj vlagajo do 10. vinotoka 1892.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem
dne 12. kimovca 1892.

Listnica uredništva.

G. D. J. v T. Vabilo k zborovanju tamošnjega učiteljskega društva je bilo že za zadnjo številko stavljeno, a ker je primanjkovalo prostora v listu, se po nepriliki ravno to vabilo ni tiskalo. Prosimo pa za poročilo o zborovanji. Gledé alterniranja smo svoje mnenje povedali med »vprašanji in odgovori« v prvi letošnji številki. Stvar pa spada v področje domače učiteljske konferenčije, katera lahko sklene alterniranje

— ako ni od okrajne šolske oblasti kakega ugovora zoper to uredbo. — G. F. K. v Ž. Hvala lepa za poslano poročilo. Ker smo pa isto že poprej od druge strani prejeli in se je že ta čas stavilo, nismo ga mogli porabiti. Prosimo pa pri drugi priliki zopet kaj. — G. J. P. v K.: Na poslano vprašanje odgovorimo v prihodnji številki. — Ker nam je tvarina za to številko preveč narasla, nadaljujemo »diktatiko« šele v prihodnji številki.